

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "
Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Străinii în România.

(R) Nu e țară în Europa, care să dea străinului un adăpost mai prielnic, de cum dă România. Și nimeni n'a fost mai nerecunoscător față de România, decât mulți dintre acești străini. Așa de pildă, ziarele străine, germane și franceze, dar îndeosebi cele maghiare, sunt pline cu amănunte, născocite, se înțelege, privitoare la vieța nemorocită ce trebuie să îndure străinii în România... Inchipuiți-vă, Ioan Brătianu, ministrul afacerilor din lăuntru, îndrăznește să aibă altă părere asupra libertății de cum are un oarecare Rakovsky și să înțeleagă a-și face altfel datoria către patrie decum înțeleg străinii strănși în jurul străinului Rakovsky.

Ca să poată face sgomot mai mare, acești străini, unii dintre ei fără nici un căpătâi, își zic *socialiști* și în numele principiilor generoase fac apel la presa socialistă, vestind că România e o țară sălbatică, în care nu există nici o milă pentru nobilii sămănători ai ideilor umanitare... Agitatorul de meserie Rakovsky și cizmarul Anagnoste nu-s mulțumiți de cărmuirea fiului marelui Brătianu și denunță »ororile« de a nu fi lăsați să-și facă mendrele pe socoteala țării în care-și găsiseră adăpost.

Rău ar fi făcut însă guvernul României numai când n'ar fi expulzat pe acești străini și prietiniilor României nu le rămâne decât să caute a se informa bine, pentru a afla că expulzările acestea n'au a face cu ideile socialiste, ci toată campania ce poartă presa

socialistă împotriva României este o mistificare.

Mai puțin se potrivește să protesteze presa maghiară. Intâi pentru că nicăiri socialistii nu-s mai prigonți decât în Ungaria, iar a doua pentru că dacă a fost și este generoasă România față cu cineva, apoi de sigur, față de zecile de mii de unguri, parte moșneni, parte emigrați de curând, este nu se poate mai ospitală. Pe cei cari trăiesc acolo de sute de ani, i-a considerat de frați și nici un guvern n'a căutat să-i desnaționalizeze ori să-i scurteze în drepturi pentru că sunt unguri. Pe cei emigrați acolo de curând, de-asemeni, nimeni nu-i supără cu nimic și o parte însemnată a greviștilor dela Galați, pretinși »socialiști«, au fost unguri, cari s'au purtat mai insolent decât ar îndrăzni în patria lor, unde fișpanul n'ar pertracta cu ei și n'ar căuta să-i potolească cu sfat și vorbă bună, cum a făcut-o prefectul Atanasie, ci ar trimite jandarmii să-i împuște fără milă.

Unde și când s'a întâmplat în Ungaria, ca lucrătorii străini, fie cât de socialiști, să se dedea la desordine pe stradă?... Dar administrația i-ar fi expulsat îndată, cu grămada, după ce întâi le-ar fi croit însă temnița și amenda ce în Ungaria se dă, pe cale administrativă (ceea ce în România nu există), chiar celor născuți aici. În România muncitorii străini își permit să facă demonstrațiuni pe stradă, să țină întruniri de protestare contra măsurilor luate de autorități, să nesocotească ordonanțe și legi. În urmă, când guvernul expulsează pe șefii resvrătorilor, în loc să se pocăiască și să fie

mulțumiți că n'au fost dați și ei peste graniță, alarmează străinătatea.

E o mișelie mare asta, după cum e condamnat și chipul cum presa maghiară apără pe acești »prigonți«.

Dar dacă e rău în România, de ce necăpătuiții atâtor neamuri, îndeosebi ungurii, se duc acolo? Și dacă presa socialistă internațională vrea să servească ideile și pe sămănătorii lor, de ce n'a făcut tapaj în fața prigonirilor din Ungaria, unde ziaristi socialisti zilnic dau față cu procuratura și pentru grevă (agrară) au fost amendați și întemnițați peste 5000 muncitori?! De ce n'a protestat această presă împotriva ministrului Darányi, care face iloți chiar din muncitorii indigeni?

Evident, că întreaga agitație pe tema asta este numai o nemernicie a ovreilor pripășiți pe la ziarele socialiste, unde-și informează tendențios pe stăpânii creștini și abuzează de încrederea ce li-s'a acordat, calomniind un popor generos și o țară tolerantă, cum nu mai este alta în Europa.

Iată de ce suntem adânc indignați cetind în ziarele socialiste germane articole împotriva României, iată de ce ne revoltă îndeosebi fătarnicia presei maghiare, care vede paful din ochii guvernului României și ignorează bârna din ochii administrațiunei maghiare... Când străinii din România trăiesc sub un regim mai liberal decât naționalitățile d'aici, este o nemaipomenită îndrăzneală ca presa maghiară să dascălească și să vorbească de rău pe guvernul României... Și curată obrăznicie să scrie în numele — umanității!

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Despre Lucaciu.

De Leandru. — 1. 1. }

Acum, când numele lui Lucaciu este în Bihor steag național și românimea întreagă urmărește cu încordată luare aminte lupta de Beiuș, cred nimerit prilejul a stărui asupra unor clipe mai de seamă cari au adus luptătorului neînfrânt cinste și mărire.

La 1887 comitetul național hotărîse a face memorandum către tron... Stăpânirea ungurească ar fi dorit să afle cam ce vor românii să spună Majestății Sale. Nu era însă chip s'ajungă a iscodi pe membrii comitetului. Aflase doar atâta, că memorandumul e la Lucaciu. S'a pus deci la cale o pară împotriva lui Vasile Lucaciu, precumcă ar unelti să surpe tronul și țara... L'au prins în drum. Zadarnic l'au ținut însă șase săptămâni în temnița dela Sătmar, zadarnic l'au căznit în fel și chip, Lucaciu nu le a spus nimic, nu s'a lăsat nici înfricat, nici ademenit.

În toamna anului 1891 Lucaciu ajunge înaintea curții cu jurați din Dobrișin.

După ce procurorul (fișcalășul împărătesc) își ține vorbirea de învinuire, arătându-l pe Lucaciu ca pe cel mai primejdios dușman al țării și în stare să-i ridice pe toți românii asupra ungurilor, vine rândul ca cel învinuit să se apere. Procurorul și judecătorii credeau că Lucaciu o să răspundă ungurește și aproape se bucurau că o

să audă o vorbire frumoasă (aflișeră că Lucaciu știe desăvârșit ungurește). Când Lucaciu le spune că o să vorbească românește, par'că ar fi turnat jerelec pe ei. Foc s'au făcut! Asta ar fi să-i batjocorească... Inchipuiți-vă rușine: *vorbă românească la tribunalul din Dobrișin!* O să vuiască țara întreagă, se rescoală orașul, vai de Lucaciu și cei șaptezeci români cari îl însoțiseră.

Dar Lucaciu nu cunoaște frică.

»Să mă omoare — zicea — dar din dreptul limbei mele nu las nici cât e un fir de păr«...

Și arăta legea care-i da dreptul să se apere în limba românească.

Văzând că înfricarea nu prinde, îl luă cu vorba bună: că ar fi spre binele lui, dacă s'ar apăra ungurește; l-ar înțelege jurații și desigur îl vor mântui de ori ce osândă ori și dacă vor rosti vinovăția, procurorul va cere pedeapsă mică...

Dar Lucaciu rămânea neînduplecat.

Fie ce va fi, el nu lasă din dreptul limbei românești!... Ș'apoi de ce l'au adus înaintea unor judecători cari nu știu românește, când în lege se poruncește ca judecătorul să știe limba împrișinătorului?

A vorbit deci, două ceasuri întregi, românește. Noi românii îl ascultam ca pe un Hristos, iar »civilii« din Dobrișin par'că ar fi înghițit broaște. Fierbeau de năcaz.

Sfârșitul se știe: Lucaciu s'a ales cu un an temniță, pe care a suferit-o în Seghedin, dar din dreptul limbei maicii sale n'a lăsat cât e un fir de păr.

Seara, într'adevăr, întreg Dobrișinul eră în picioare. Pătrunsese vestea în tot orașul, că »vala-

hul selbatic« își bate joc de slăvita nație ungurească, îndrăznind să vorbească românește în mijlocul orașului în care la 14 Aprilie 1849 Kossuth desfășurase steagul revoluției și detronase pe M. Sa... Așa ceva nu se poate lăsa nepedeșit!... Pe lângă osânda judecătorilor, mai trebuie adăugat și crunta pedeapsă a »poporului«!... Miile de unguri, adunați în fața tribunalului, strigau moarte asupra »vanzătorului de țară«...

Când eră să plecăm, căpitanul orașului a și venit la Lucaciu și l-a rugat ca să plece pe poarta din dos, unde-l așteptă o trăsură închisă și doi paznici orășenești înarmați.

»Dar ce crezi, domnule căpitan: sunt eu fiu al unui popor laș? Am eu înfățișarea unui om fricos?« — întrebă Lucaciu și spuse căpitanului: »Voiu merge pe unde am venit: pe poarta mare din față și cu fruntea ridicată, mândru de cununa de spini ce mi-ați pus«...

Căpitanul căuta să-l convingă de primejdia mare: sunt zeci de mii furioși în stradă, poliția nu-l poate apăra...

»Dacă Roma calvină (așa-i zic ungurii Dobrișinului, oraș cu 70.000 mii calvini) nu are respect de acest talar pe care mi-l'a dat Roma catolică, ei bine: mă voiu apăra... Datoria de român îmi voiu face-o până în căpătâi!«...

Luă dela unul dintre noi un baston zdravăn de fer și curagios, ca un general în fruntea unei armate mari, coborî în uliță. Mulțimea mare de unguri când îl văzu, amuți. Toți rămaseră ca uimiți și încremeniți și-l priveau încordat, că nu era o vedere de toate zilele un erou român nepăsător în mijlocul strănsurei celui mai unguresc oraș... Noi ne înșiruirăm după el și am trecut

Primul-ministru Sturdza la Aehrenthal. Ieri primul-ministru român Sturdza a sosit împreună cu ambasadorul austro-ungar din Berlin, Szögyény-Marich, la Viena. De aici ei au plecat pe Semmering unde au avut o întrevvedere cu Aehrenthal. Înainte de această întâlnire dl Sturdza a avut pe insula Norderney o întrevvedere cu cancelarul german, prințul Bülow.

La Careii-mari lupta electorală a luat proporții tot mai mari. Candidatul kossuthist Papp Béla și Szabó Béla, candidatul partidului popular se combat cu înverșunare. Mulți deputați au venit să susțină pe candidați. Ministrul a dispus să se trimită jandarmerie în număr suficient la fața locului.

Fișpanul Brașovului la regele Carol. Fișpanul Brașovului contele Mikes cu soția a fost Dumineca trecută oaspele regelui Carol la Sinaia.

Mișcarea »pangermană«. Partidul național german din Ungaria lucră pe tăcute dar cu atât mai stăruitor la organizarea sa. Anunțasem acum câteva săptămâni cum numărul membrilor înscrși în partid crește necontenit. Acuma se împărtașește că »societatea pentru păstrarea germanismului în Ungaria« (Verein zur Erhaltung des Deutschtums in Ungarn) împrăștie printre nemți un mare număr de broșuri propovăduitoare ale ideilor sale. Inspăimântat de mișcarea »pangermanistă«, procurorul dela Raab a dispus confiscarea broșurilor.

Cărțile și ziarele germane se vor putea confisca multă vreme, dar duhul național ce se trezește necontenit între germani nu se poate confisca, dle procuror.

Lex Kossuth sancționat. În numărul de mâine al ziarului oficial va apare faimoasa lex Kossuth, sancționată de M. Sa. Întârzierea aceasta dovedește că M. Sa a avut mari nedumeriri pentru această lege. Guvernul nu a izbutit să le înlătore decât prin concesiiile sale făcute croaților pe cari le-am arătat ieri.

Alegerea dela Beiuș.

Situația generală.

Mai sunt câteva zile până la ziua alegerii dela Beiuș, să ne dăm deci seamă de situația generală. Bihorul până acuma a dormit. De un an-doi încoace mișcarea de trezire națională crește însă cu toate piedecile și prigonirile administrației. Dimpotrivă, ele au grăbit trezirea românilor. Cazuri ca cel dela Aleșd și dela adunarea de astă primăvară din Beiuș ne-au făcut un serviciu minunat. Firește procesul de trezire încă nu a ajuns la capăt, el acuma este pe cale de a se desărvârși și diferă după ținuturi. Alegerea dela Beiuș va fi menită să dovedească gradul de trezire la care au ajuns bihoreni.

Toate știrile ce ne vin, dovedesc că situația în cerc este nu se poate mai favorabilă pentru izbânda noastră. 3500 de alegători români stau față în față cu vre-o 400 de alegători unguri. În alte împrejurări ar trebui să ne fie rușine că învingerea noastră nu-i absolut sigură în condițiile acestea, ba mai mult, într'un cerc trezit de mult la conștiința națională, un candidat ungar ar trebui să fie de-a dreptul cu neputință și socotit ca o supremă obrăznicie și încălcare pe domeniul nostru politic.

Dar astăzi încă nu am ajuns până aici. Să ne bucurăm că stăm așa cum ne raportează toți câți au umblat în cerc. Toți într'un glas spun că sortile de izbândă ale părintelui Lucaci cari la început păreau îndoelnice, au crescut zilele acestea atât de mult încât răușita lui este ca și sigură. Toți cari cunosc pe bihoreni cât au fost de înapoiți în privința națională, povestesc cu mirare cum însuflețirea i-a cuprins pe români ca un foc repede și vijelios. Românii nu mai sunt de recunoscut. Mai de mult ei erau sfioși ba chiar fricoși față cu ungurii obraznici și îngâmfați. Tărcăienii nu mai însuflă spaimă în români. Semne bune.

Dar este încă în factor: teroarea administrației. O mie cinci-sute cinci-zeci de su-

lițe și toată brutalitatea unor slujbași azați cari nu cunosc frica controlului de sus, aceasta ar putea să facă să se clatine și un cerc mai tare decât al Beiușului. Iți vine să crezi că guvernul este hotărât să cucerească mandatul cu orice preț, chiar și cu prețul vărsării de sânge românesc. Pentru aceia din partea noastră va fi nevoie de cea mai mare precauțiune, dibăcie și chibzuială pentru a putea feri poporul de orice ciocnire s'au turburare pe care jandarmii vor căuta-o cu tot dinadinsul.

Presa străină la Beiuș.

»Lupta« vestește, că mai multe ziare străine vor fi reprezentate prin corespondenții lor la Beiuș. Din Viena vor fi reprezentate »Reichspost«, »Deutsches Volksblatt« și »Deutsche Zeitung«, iar din Germania »Leipziger Neueste Nachrichten« (Lipsca), »Tägliche Rundschau« (Berlin), »Magdeburger Zeitung« (Magdeburg), »Rheinisch-Westfälische Zeitung« (Köln). Reprezentantii acestor ziare vor sosi încă înainte de alegere la Beiuș.

Kardos îi face pe români țigani.

Mai mulți țărani români să întorceau dela Beiuș. Vorbise Kardos, candidatul evreo-maghiar. — Cum v'a plăcut Kardos? fură ei întrebați.

— Apoi a zis că românii sunt ca țiganii. L-am înțeles noi, măcar că socotea că nu-l înțelegem.

Va să zică așa vrea Kardos să câștige dragostea românilor. De ce umblă atunci să fie deputatul țiganilor?

O scenă mișcătoare.

Alaltăieri seara candidatul nostru cu suita a sosit la Mezieș, satul natal al mitropolitului Mir. Romanul. Era târziu la orele 9 și se întunecă. Cu toate acestea, poporul a așteptat până la timpul acesta, căci era nu se poate mai însuflețit și doritor de a-l auzi pe Lucaci. Sosind Lucaci el vorbi poporului. Când își isprăvisse cuvântarea, un țăran bătrân ieși din rândurile ascultătorilor. Luându-și cuviincios pălăria din cap, el grăi către Lucaci:

— Mulțumesc lui Dumnezeu că te-am mai văzut odată în viața mea. Te-am mai văzut la Cluj, când te-au judecat.

Induioșat, părintele Lucaci îi întinse mâna bătrânului român.

așa până la otel, care era departe, fără ca vre-un ungar să ne atingă...

Abia într'un târziu, când ne așezasem la mese și sărbătoriam pe »martirul«, s'au strâns ungurii în fața otelului, unde strigau împotriva noastră și cântau »Kossuth Lajos azt izente«... Noi răspundeam cântând, stând ca la altar, »Deșteaptă-te, române!«...

In străini.

Dor îmi e, dor și bănat,
De pruncia mea din sat,
De pădure, de răzoare
Și de dragile izvoare,
De câmpie, de ogor —
Și de satul meu mi-e dor.

De când sunt în loc străin
Pieptul mi-e de jele plin.
Nu te 'ntreabă nime-odată,
De-ți e inima 'mpăcată,
Ori te mistuie vr'un rău —
Prietenii n'ai în jurul tău.

N'ai nimica scump și drag,
Nici pădurea cea de fag,
Nici câmpia și nici satul,
Numai truda și bănatul.
Nici nu știi la ce trăiești —
Când și tu străin îți ești.

Plânge-mi inima pe-ascuns:
Cine-am fost și ce-am ajuns!?

Să mă pierd prin țări străine,
Fără-a ști lumea de mine,
Nici lumea, nici Dumnezeu
Și nici om din satul meu.

Sandu Arginteanu.

POEZII POPORALE.

Culese de Nicolae Brătianu, Năsăud.

La fereasta-mi de uiață
Vine doru și mă 'ntreabă!
De ce-s palidă și slabă?
Dorule taci, că-ți voi spune,
Multe m'au trudit în lume,
Mai mult rele decât bune;
De m'ar fi trudit deodată,
Eu din lume-aș fi gătată,
Dară m'au trudit pe rând
Pentru-aceea în lume sunt.

Tune într'acea muiere
Care nu și-a face cheie,
Să mănânce și să beie
Dracu pe bărbat să-l iee!
Din bărbați nici unul zice,
Desfătează-te muiere,
Că petreci destule rele,
Ci, spovedește-te nevastă,
Că ți-e moartea la fereastă!

Doamne, dă-i noroc și bine
Și cui nu i-se cuvine.
Doamne, cui i-s'ar cădea,

Te mai faci a nu-l vedea.
Mie mi-ai dat Doamne-urât,
El m'a pune în pământ;
Mie datu-mi-ai năcaz,
El m'a pune în sălaș.

Beau pelin*, pelin mănânc,
Pe pelin sara mă culc...
Cât în cofă apă nu-i,
Cana-i cu pelin în cui.
Și mă uit la toți cu silă,
Să-mi dea un cuțit, din milă,
Învălit în busuioac:
Inimei să-i fac ea loc,
Dor să-i iasă și-al ei foc,
Dacă n'am avut noroc.

Cu bărbatu beutor
Nu mănâci pită din cuptor;
Ci măligă fiartă'n oală,
O mănânci ș'aceea goală.
Ai muri, moartea nu-ți vine,
Ai trăi și n'ai cu cine.
Și de mori, mori în scădere (zadarnic)
De trăiești, rău traiu-ți mere, (merge).

Decât trai precum trăesc,
Mai bin' moarte îmi doresc.
Decât cu urât în casă,
Mai bin' moartă vreau pe masă.
Câte boale-s pe pământ,
Nu-i ca boala de urât.
Doctorul din boale scoate,
Din urât nici el nu poate;

* Pelin=iarbă roșie amară.

Situația politică.

Cum sunt primite concesiunile guvernului în Croația.

Cum prezisesem, »concesiunile« guvernului în Croația sunt primite cu răceală, ba cu un gest de respingere desprețuitoare. Croații au cerut cu mult mai mult și nu se vor mulțumi cu oșiorul gol pe cari le-a aruncat guvernul. Iată vocile presei croate:

»Pokrat« găsește că-i lucru *caraghios* de a voi să se dobândească succese în Croația cu astfel de programe. Rakodczay a intrat cu programul acesta pe țărâmul caricaturii și a adus o dovadă despre *mărginirea mintală* a cabinetului Wekerle.

Deputatul *Budisavlievici* publică în ziarul »Srbobran« un articol violent, spunând că Rakodczay a primit dela Wekerle însărcinarea de a îneca individualitatea Croației în statul unitar unguresc.

Slovacii se organizează.

Slovacii încă se apucă de organizarea partidului național slovacesc. În Turóc-Sz-Márton fruntașii slovaci au ținut o adunare în care au luat hotărâri în sensul acesta. Ei vor convoca întruniri publice în Bobro, Pucho, Trencsén, Rosenberg etc. vor vorbi deputații Belle Hodza și Skiceak.

Din Rosenberg se anunță și un caz de prigonire. Preotul Mișota din Osada a arborat un steag național slovacesc în ziua nașterii Majestății Sale. Jandarmii și-au făcut imediat »datoria« confiscând steagul. Impotriva preotului »agitator« s'a făcut denunț la episcopul Párvy.

Din România.

M. S. Regele — scrie »Secolul« de Sâmbătă — a trimis azi o lungă și călduroasă telegramă de felicitare împăratului Frantz Iosif cu ocazia aniversării a 77-a a nașterii sale.

Familia regală la Constanța. După terminarea manevrelor de toamnă, cari, după cum se știe vor avea loc în județul Tulcea, M. S. Regele

Popa de dureri cetește,
De urât nu pomenește.

Pădurice 'naltă crești,
Bade, tu departe-mi ești.
Păduricea aș tăia,
Dacă-aș ști, că te-oi vedea.
Creangă n'aș lăsa din ea,
Nici cucului de cântat,
Nici mierlii de șuierat.
Că-s cu badea 'ntr'un hotar
Și nu ne vedem de-un deal;
Vom tăia deluțu-n două
Și ne-om face cale nouă;
Vom tăia deluțu 'n tri:
Vei veni badiță-aci.

Lucruri din toată lumea.

Ftisia prehistorică. Profesorul Barteis, din Heidelberg, în cursul examenului unui schelet, aparținând »epocii de piatră«, a descoperit că ftisia exercită deja ravagii și în această epocă îndepărtată.

Scheletul poartă numeroase semne ale teribilei boli, precum slăbirea a 4-a și 5-a vertebre din șira spinării și joncțiunea lor cu a șeasa printr'o formațiune osoasă.

O deviațiune a coloanei vertebrale, pricinuită de această boală, nu mai lasă nici o îndoială în această privință.

se va duce la Constanța, unde va sta mai multe zile.

În Constanța se va face Suveranului o primire din cele mai frumoase. Cu acel prilej se crede că vor avea loc și serbări pe mare.

M. S. Regina se va duce la Constanța când se vor începe manevrele regale din Tulcea.

Grațioasa noastră Suverană va găsi acolo pe micii principii, cari se vor stabili în Constanța din ziua de 11 August.

La manevrele regale vor lua parte și AA. LL. RR. principele Ferdinand și principesa Maria.

Despărțământul Cluj al Astei la Dezmir.

Verdict moral adus asupra lui Amosz Franku.

Nou director — nouă direcție!

18 Aug. 1907.

Despărțământul Cluj al »Astei«, s'a ținut în ast an adunarea la Dezmir, o comună mică și pașnică în apropierea Clujului.

Adunarea s'a ținut aici din simplul motiv, directorul despărțământului, vestitul Ámosz Franku n'a cutezat să păsească în fața membrilor, decât într'un sătuleț ascuns de lume, unde s'a crezut în deplină siguranță.

Dar jupânul Ámosz s'a înșelat de astădată foarte amar.

Inzadar s'a făcut presiune morală asupra membrilor, Amosz n'a reușit să fie reales de director al despărțământului căci românii și în genere cultura românească nu mai au lipsă de fanfaroni, care să facă în tot locul gălăgie și sânge rău. Și ortacul lui Amosz cu barbă frumoasă: Ilie Daiănu, faimosul protopop român, care blamează simțul nostru național prin telegrame trimise la ziare maghiare — deși ar fi vrut — n'a izbutit să se vâre în comitetul nou al despărțământului, căci comisia candidatoare nu i-a oferit nici un loc de membru, măcar.

Amosz Franku și Ilie Daiănu au fost demn răsplătiți. Și răsplata indignăreii publice care s'a stârnit când cu afacerea d-lor scandaloasă — nu este deplină.

Incurând Ámosz Franku va fi silit să abzică de prezidenția »Mesei studenților români din Cluj«, și »Economul« le va abzice prietenia. Căci cine este în contra aspirațiilor noastre naționale, nu are nici un drept moral să stea în fruntea instituțiilor noastre românești.

Însă despre adunare ni-se trimite următorul raport:

Adunarea anuală a despărțământului Cluj al »Astei«, s'a ținut în ast an în Dezmir, în școală. Public mult. Inteligența reprezentată prin preoți, avocați, profesori, medici etc. Oaspeți din tot locul, chiar și din depărtări. Adunarea a fost deschisă prin cuvântarea parohului și protopopul onorar Teodor Ciortea, pela 4 ore.

Parohul Ciortea salută în câteva cuvinte membrii și oaspeții, și arată cu pilde binemotivate lipsurile »Astei«. După deschidere, s'au ales comisiunile îndatinate, dintre care ni-se amintește comisiunea pentru cenzurarea lucrărilor de mână, alegându-se în ea: două soții de preot și o profesoară.

Comisiunea a fost întregită prin un membru. Cu aceasta s'a suspendat ședința.

În decursul pauzei a ținut o conferință foarte bună (Povestea cărciumei) dl V. Podoabă acest bărbat inimos și cinstit. Aplauzul frenetic ce a onorat prelegerea dlui Podoabă este cea mai viuă dovadă, că nu numai în sălile actualei direcțiuni a »Economului« se entuziasmează oamenii.

Terminându-se odată conferința, s'a redeschis ședința.

Comisiunile și-au prezentat rapoartele. S'a dat *absolutor vechiului comitet*. (Fără lacrimi!!!) S'au

distribuit premiile puse pentru încurajarea industriei de casă și s'au împărțit cărți populare între cărturarii pela sate.

Rapoartele comisiunilor au fost ascultate în agitație, căci unele elemente au folosit expresiuni cu totul vulgare și mai cu seamă la un punct, care atinge mult grandomania lui Amosz Franku, — un avocat tinăr a revoltat pe veneratul Vasile Ranta, cu o observație foarte urâtă. — Noroc că Vasile Ranta are ceva din blândețea unui poet: nereagând la insulta incualificabilă, s'au mulcomit spiritele.

După aceasta s'au ales delegații despărțământului Cluj, pentru adunarea generală a Astei ce se va ține în Bistrița, în persoana dlor: Vasile Ranta, jude de tablă în pens. și dr. Stefan Morariu, avocat.

S'a constituit apoi comisiunea pentru candidarea »noului comitet« prin dnii protopopi Tulliu Roșescu, Ion Hațegan și Ilie Daiănu (care ar fi fost mai bine să stea acasă să păzească *prunele lui Petran* cu Ámosz).

Comisiunea candidatoare a propus să fie aleși în noul comitet al despărțământului Cluj al Astei dnii Teodor Ciortea paroh ca director; Vasile Ranta jude pensionat, Ion Hațegan protopop gr-cat. în Cojocna, Aurel Pop paroh în Juc, dr. V. Poruțiu adv., A. Mandea secr. de bancă, N. Păcurariu capelan gr-cat. în Cluj și L. Pușcariu *ca membri*.

Adunarea a primit cu însuflețire candidarea și astfel noul comitet formându-se, noul director: T. Ciortea mulțumește tuturor membrilor și oaspeților și declară adunarea de încheiată.

În sfârșit a mai vorbit dl V. Podoabă, în numele oaspeților mulțumind pentru primirea ospitală a viceprotopopului Poruțiu — și cu aceasta s'a finit înălțătura sărbare.

După adunare publicul s'a delectat în diferite cântări ale coriștilor și în dansul călușerilor — iar de către seară prof. Aurel Ciortea a ținut o prelegere binereușită cu »skiopticonul

—e—ă.

Răvaș dela Dezmir.

Luând și eu parte la adunarea despărțământului Cluj ținută la 18 Aug. în Dezmir, am petrecut cu atențiune tot ce s'a petrecut acolo. Las descrierea decursului acelei adunări altor pene, cari cunosc persoanele mai bine decât mine.

Fac un mic răvaș pentru pomenire. Am auzit folosindu-se de vorbitori mai cu seamă 2 cuvinte ce numai târziu le am înțeles căci în adunări culturale nu sunt obicinuie. Lucrul s'a întâmplat așa: Dl R. a făcut o modestă interpelare pentru grădina Petran.

Președintele nu a avut nici o cunoștință despre grădină, deși a fost amintită în raportul comitetului pe scurt. Dl adv. P., de naștere din Dezmir, a răspuns în locul președintelui cu cuvintele: »Nu trebuie sulevat chestia aceasta, căci am venit să luminăm poporul. Nu vă arătați colții!« Cuvintele din urmă ne-au opărit pe toți de am uitat de toată interpelarea.

Și ne-am îndestulit cu concluzul primit apoi și de dl dr. P. că comitetul central să fie rugat a lăsa grădina aceasta în administrarea despărțământului, ce la început nu primise domnul P. și soții.

Mai târziu am mers la jocul poporului. Iarși am auzit acest cuvânt. Și anume: un flăcău voinic așa ne-a descântat nouă celor cu carte:

»Mult mă mir,
Că în Dezmir,
Mai toți câți au învățat
Co'ții și i-au arătat;
Cătră vatra românească
Și opinca românească.

Sfârșindu-se jocul, l-am întrebat pe voinic să ne spună însemnătatea acestui decăntec.

»Dlor, ni-a zis voinicul, — la noi în sat s'a născut vlădica Leményi care în revoluție a ținut cu ungurii. Și în curtea vlădicească a băgat limba ungurească de s'au sculat clericii lui.

»La noi s'au născut Vasiliu Nestor jude repausat și frate-său Ioan Nestor, acum jude de tablă în pensie. Este ficurator la biserica părintelui Daian și mai mare la banca »Economul«. Amândoi au fost creștiii cu prescură românească. Și dacă ai zice copiilor lor că și ei sunt români, ca și noi, te-ar lovi în cap cu muchea săcurii. O carte

dar știți pe cine? Pe țara ungurească și instituțiile ei și ciudat, că jură a nu mai înapoiă în Ungaria, dacă-și va afla acolo traiul vieții. Și când am văzut acest tablou înfiorător al luptei de existență, iarăș mi-am zis: mare trebuie să fie sila ce dă acestor oameni puterea de a suportă acel traiu de viață și a lua pe moarte și viață lupta cu elementele pentru a-și câștiga în străini parale de o vatră de loc, pe șesul mănăs al Ungariei.

Și am vorbit apoi cu om de-al nostru, care a umblat aproape toată America și anume s'a ocupat pretutindena de soarta emigranților noștri. Ca om inteligent, care altfel cunoaște din dungă în dungă toate statele europene și-a știut formă opinia despre America. Da vai de ei, îmi spune prietinel. Pretutindena băjbăie ca furnicările emigranții fără de lucru, flămânzi amușinând după câte-o coajă de pâine. Aceștia ar înapoiă acasă, dar n'au cu ce, iar altora le este rușine a și gândi acasă. Pe lângă mizeria acestora, e nimic mizeria porturilor zugrăvite mai sus. Ei bine, îi zisei, aceștia sunt cei fără de lucru, dar acolo sunt cei ce au lucru. Da, fû răspunsul, aceștia câștigă parale dar pe conta vieții. Emigrantul este considerat de un teren de exploatare și-i stoarce și sufletul din trup, începând lucrul cu lumina aprinsă și sfârșindu-l cu lumina aprinsă, ziua noaptea, fără repaus este încolăcit între mașinării, ca un verme, care nu ști momentul, când îl încolțește o roată ori alta. Dacă ar lucra și acasă așa, și acolo și-ar putea câștiga tot atâta. Vor fi excepțiuni cari ajung în locuri mai bune, dar aceia sunt puțini. Cu aceștia fac reclama agenții americani.

Paralele crunte ce ne vin din America ademenesc pe mulți și valorile emigrării devin tot mai mari. Pentru noi preoții și învățătorii neamului românesc nu este indiferent acest lucru, ci caută să-l apreciem din punct de vedere mai înalt, anume noi trebuie să cugetăm la aceea, că emigrările iau din caracterul bisericesc-național al popoului, desființează căminul familiar, sustrage resursele de existență ale bisericii și școlii face din țaran cosmopolit, ne pierdem puterea de viață. Cu un cuvânt ne desființează ca biserică și neam.

Ce e de făcut dar în fața acestei situații? Mântuitorul Hristos ne învață, că păstorul cel bun să și pună sufletul pentru oile sale. Preotul bun ajutat de învățător, să și pună dar sufletul pentru drepturile popoului, ca să dispară acea silă socială care îi împinge la desperația de a lua lumea în cap. Zic preotul și învățătorul, căci după cuvintele apostolului Pavel: unul este care samănă celalalt care udă; iar Dumnezeu face să crească aceea ce în numele lui este sămănat și udat. A doua oară a crește poporul muncitor ca și acasă să câștige în tignă încă de mic aceea ce în America câștigă cu prețul sângelui. A treia oară să întărească în popor credința, că datorința noastră este a munci și a ne încredința în voia celui-ce »face să crească«. După cuvintele sf. Ambrosie: ora et labora.

Când credincioșii noștri se vor bucura de toate drepturile cetățenești și când în sufletul lor va prinde rădăcini iubirea de muncă și priceperea la lucrul mânilor sale, sfințit de credința și rugăciunile către »celce face să crească«; atunci să distrugă idolul mesidnității americane, care atâtea suflete ne-a răpit și atâtea mădulare viguroase a scos din corpul nostru.

Dacă preoțimea și învățătorimea nu se va ocupa cu această afacere socială și nu-i va da direcția indicată de noi, atunci: acasă nu putem trăi de către cei puternici și luminați; iar în America nu, căci lucrul dat de ei este moarte pentru noi. Cu alte cuvinte avem, să pierim cu frunza 'n buză, chiar aici în dricul Canaanului Europei.

(»Biserica și Școala«).

Mișcarea culturală.

Meseriașii noștri în Arad.

Meseriașii români din Arad dovedesc tot mai mult, că vreau să existe și să se desvolte ca o clasă deosebită și românească și că simt trebuința culturii românești. Dovadă serata muzicală-teatrală pe care o organizează Joi 29 I. c. în ziua când reuniunea învățătorilor din diecesa Aradului își va

ține adunarea generală. Programul cuprinde punctele corului mixt instruit de dl Ștefu, apoi două comedii scurte jucate de diletanți meseriași și un monolog. Harnicilor meseriași le dorim succes.

Din străinătate.

Situația în Maroc se agravează.

Mari lupte la Casablanca. — Noul sultan. Acum amestecul Franței în afacerile de poliție ale Marocului au urmări grave. Nu mai e vorba acum de-o simplă pacificare, nu de a face ordine: războiul între Maroc și Franța e declarat pe față. Mohamedanii indigeni au proclamat »războiul sfânt« și amenință deja serios orașele, în cari locuiesc europenii. Indigenii răsculați au ales un nou sultan, pe *Abulei Hafid*. Noul sultan a plecat imediat, cu o armată de 6000, în contra francezilor. În jurul Casablancei s'au dat lupte mari, îndârjite între indigeni și trupele franceze, în cari au căzut 500 de marocani și mulți francezi.

Paris, 21 August. Ziarul »Matin« primește informația sigură, că în Fez indigenii au declarat războiul sacru. Amiralul Philibert anunță, că în fața Casablancei s'a dat în 20 Aug. lupte între indigeni și francezi. Cei dintâi au fost respinși suferind mari pierderi.

»Daily Telegr.« are o telegramă din Casablanca, cu data de 19 Aug., care spune, că indigenii au proclamat de sultan pe fratele sultanului de până acum, *Hafid*. Noul sultan a rupt ori ce legături cu Fez-ul oficial. Prima hotărâre alui Hafid a fost de-a pleca cu armata lui de 6000 de indigeni, la Casablanca, împotriva francezilor. Se svonește, că armata noului sultan e deja în drum spre Casablanca și are și artilerie.

Casablanca, 21 Aug. Lângă oraș s'au dat lupte crâncene cu cabilii, cari au și artilerie. Generalul Drude a respins atacul indigenilor, a căror armată eră de mai multe mii. Trupele franceze au fost atacate cu prilejul unei trecuoașteri a unui detașament de cavalerie. Văzând primejdia în care se aște detașamentului, infanteria franceză a sărit într'ajutor. Din partea indigenilor au căzut peste 500 de morți și mulți răniți. Și francezii au avut însă pierderi destul de mari. După unele ziare pierderile marocanilor trec peste 1500 de oameni.

Francezii cer trupe noi. Ziarul parizian »Figaro« e informat, că generalul Drude, comandantul suprem al trupelor franceze din Maroc, a cerut telegrafic ajutoare, fiind trupele, pe cari le comandă, nesuficiente pentru a oprima răscoala.

Franța și Anglia.

Clemenceau la regele Eduard VII. Prim-ministrul francez *Clemenceau* a fost primit ieri în audiență de regele Eduard VII al Angliei, în Marienbad. El a luat parte și la dejunul regal, șezând la dreapta regelui, care îl copleșea cu atenția lui. După dejun *Clemenceau* a convorbit o oră întreagă cu regele Angliei. Ziariștilor le-a declarat, că în întrevederea lui a atins toate chestiile actuale, și chestia marocandă.

Franța și Germania.

Intrevedere. Cancelarul *Bülöw* va avea o întrevedere cu plenipotențiarul Franței, *Cambon*.

Congres socialist.

În Stuttgart se ține de câteva zile un congres al socialiștilor internaționali, reprezentați de delegații alor mai multe țări.

NOUȚAȚI.

ARAD, 22 August n. 1907.

— Regina României la Brașov. Zi-lele acestea M. Sa Regina Elisabeta întovărășită de o damă de onoare a făcut o excursiune cu automobilul la Brașov, trecând prin Dârste localitatea atât de pitorească de lângă Brașov. Pretutindeni Aug. Suverană a fost obiectul viilor manifestații din partea românilor din acele părți.

— Consistor. Senatul școlar al consistorului aradan a ținut azi ședință sub prezidența P. S. Sale episcopului Ioan I. Papp, secretar fiind dl Vasile Goldiș și referent dl G. Ciuhandu. Au luat parte asesorii Emanuil Ungureanu, Pavel Rotariu, I. Biberea, Traian I. Magier, Ioan Russu Șirianu și Iosif Moldovan.

— Un preot — profanându-și școala. Acest preot admirabil este Iuliu Tătar din Bârzava, rânduit acolo ca să păstorească oile greco-catolice, în realitate însă fiind o miserabilă unealtă ovreiască pe Valea Murășului. În uitarea de sine și de chemarea sa, preotul acesta voia să profaneze școala gr. cat. de acolo pe care a oferit-o jidanilor, acum în postul sf. Mariei-mari să o spurce cu o petrecere jidovească ce voiau să aranjeze în beneficul unui sinagoge ovreiești. Se poate o mai infamă purtare din partea unui preot, creștin și român? Avizat fiind, consistorul din Oradea-mare, natural, a interzis telegrafic preotului ca să dea sala. Asta i-a indignat rău pe ovrei și acum ziarele lor atacă pe episcopul Radu și laudă patriotismul preotului Tătar. Iată la ce oameni dă poporul românesc prescură. Rușine!

— Convenire colegială. Acei învățători, cari au absolvat preparandia din Arad în anul școlar 1901—2, sunt rugați a participa la convenirea colegială, care se va ține în Arad cu ocaziunea adunării generale a inv. din dreapta Murășului în 29 August a. c.

Socodor, 21 August n. 1907. M. Mariș, învățător.

— La concertul împreună cu teatru și joc, pe care-l va aranja corul meseriașilor din Arad cu ocaziunea adunării generale a »Reuniunii învățătorilor din dreapta Murășului« la 29 I. c. în »Casa Națională« sunt rugați a participa și toți acei membri ai Reuniunii, precum și inteligența și țărănimea din loc și jur, cărora din nebagare de seamă nu li-s'au trimis invitații. Comitetul aranjator.

— În ziua de 18 August, aniversarea zilei nașterii M. Sale Monarhului au fost înaintați la rangul de sublocotenent-locjiitori, precum scrie »G. Tr.« următorii fineri români, cari au absolvat cursul al IV lea al școlii de inf. din Sibiu: dl I. Aron născut în Brașov ca primul dintre absolvenții acestei școli, la regimentul 51 de infanterie; dl Romul Reou din Sibiu la reg. de inf. 31 și dl Emil Lăzăroiu din Orăștie la reg. de inf. 5. Toți trei au obținut la examenul final calculul general »foarte bine«.

— Români în străinătate. Revista muzicală »Arta« din Milnao publică amănunte interesante asupra succeselor repurtate la teatrul San-Felice din acest oraș prin tinăra noastră conațională d-șoara Rodica Nestorescu o primadonă pentru sopranul dramatic din cele mai bine înzestrate. Ea a susținut cu onoare rolul Lucreției Borgia, dând dovadă de un mare talent artistic, de o voce strălucită și de o puternică intuiție dramatică. La sfârșitul actului III publicul a făcut ade-vărate ovații conaționale noastre. Toate ziarele din Milano sunt pline de laude pentru această artistă.

— La manevră. Regimentul de infanterie 33 din loc a plecat azi dimineață la 4 ore, între sunetele muzicii regimentului, cătră Beiuș, unde vor avea loc exercițiile de corp din anul acesta.

În drumul său regimentul va poposi 1—2 zile la Şiria, iar de-aici peste Boroşineu va trece la Beiuş.

— **Prea exagerat.** Un ziar maghiar din capitală luând notă de vorbirea-program a lui Kardos la Beiuş, spune, că a fost ascultată de *mai multe mii de alegători*. În întreg cercul Beiuşului sunt vr'o 3400 alegători, a căror majoritate covârşitoare e românească. Iar Kardos a putut fi ascultat la Beiuş de mai multe mii de alegători!? **E prea ridicolă exagerarea.** De-ar fi fost 2—3 sute!

— **Boala primarului C. Lueger, a amicului românilor, dupăcum anunță ziarul »Reischpost« — s'a agravat.**

— **Regele Leopold al Belgiei a sosit în Paris.**

— **Moartea regelui detectivilor.** O telegramă din Londra anunță, că Robert Pinkerton, unul dintre cei mai isteți detectivi, a murit în vârstă de 61 ani. El a moștenit casa de detectivi privați, a cărei șef era, în 1884 dela tatăl său. Numele Pinkerton era atunci deja cunoscut în toată Europa; dar Pinkerton fiul deveni prin istețimea sa regele detectivilor.

— **Iarăş o nenorocire pe mare.** La intrarea în Bosfor s'a ciocnit de mal o corabie grecească. Sunt 30 de victime; toți pasagerii s'au înecat, din echipaj numai o parte.

— **Vifor pe Balaton.** Pe lacul Balaton, »mare ungară« a fost în zilele acestea un vifor puternic, căruia i-a căzut victime două persoane, cari s'au înecat.

— **Cel mai mare diamant din lume.** Coroana regală engleză va fi încurând mai bogată cu un tezaur, mai strălucită: cel mai mare diamant ce s'a găsit pe pământ va străluci între celelalte nestimate ale coroanei engleze. E vorba de diamantul Cullinan, care fiind încă neciselat, are 2660 de carate și e evaluat la șase milioane de coroane, un tezaur întreg. Acest diamant a fost găsit în Transvaal și camera bură i-l-a oferit regelui englez.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor noștri ospătaria națională românească din Arad. În strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul pân'acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a-l sprijini, fiind român, dar și de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de »Boul roșu« a sosit teatrul electric alui Winkler. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Programa din 23 August, Vineri.

1. Cataracte (original). 2. Robii de pe galere (pătrunzător). 3. Hoții de juvaericele din Paris (interesant). 4. Teatrul de copii — Bob. (humoristic). 5. O litră de lapte 10 fileri (humoristic). 6. Vieța lui Moise (istorioară biblică). 7. Hoțul nesățios (humoristic). 8. Cea dintâi aventură de amor (humoristic). *De pe pusta Hortobágy* (fotografii originale de pe șesul Ungariei).

Afară de chipurile acestea din program se vor ară și alte chipuri, cari asemenea sunt foarte reușite. — Atragem atenția publicului la acest Cinematograf excelent.

Cu toată căldura cea mare teatrul nostru e răcoros și plăcut.

Deși acuma sunt căldurile mari teatrul nostru totuși este răcoros și plăcut.

Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale Europei.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

Solicita cu părtinire on. public cu distinsă stimă *Winkler Lambert, proprietar.*

Ultime informațiuni.

Vărsarea de sânge dela Beiuş.

Alți jandarmi și miliție. — Vărsare de sânge. — Terorizări pe toată linia.

— Prin telefon. —

Beiuş, 22 August, orele 3¹/₂. Pentru a învinge asupra lui Lucaciu care a stârnit însuflețire între toți românii, stăpânirea ungurească a mai adus azi aici 300 jandarmi și 200 soldați.

Jandarmii și-au și arătat azi colții: au căutat pricină și au străpuns cu sulița pe românul Drăgoi și așa, plin de sânge, l-au purtat pe sate, să înspăimânte lumea, ca la 1848. Tot așa, pentru a îngrozi pe alții, au arestat pe țăranul Barbuș, pentru că a vorbit cu un alt țăran. Este oprit anume, ca 2—3 înși să stea în sat de vorbă.

Pentru a încuraja și chiar sili pe slujbași să calce legea și să facă orice împotriva românilor, vicșpanul Miskolcy a suspendat pe fibirăul Erdélyi și Rednik, cari s'au purtat cinstit, și au fost aduși alți slujbași străini, cari tratează în chip sălbatic cu poporul.

Jandarmii comit cele mai mari brutalități. Ei nu pregetă de-a intra până și în sanctuarul familial. Ei au intrat în cancelaria avocatului român dr. Ioan Ciordaș și-au împrăștiat pe clienții cu bacionetele. S'a dat o telegramă la adresa ministrului de interne Andrássy cerând să intervie împotriva acestor fărâdelegi dar până acuma nu a venit nici un răspuns. *Se va trimite o telegramă la adresa cancelariei de cabinet a M. Sale arătându-se toate blăstămățiile.*

Jandarmii au arestat ieri pe studentul român din Budapesta Gheorghe Crișanu. Ei nu lasă pe frunțașii să vorbească cu poporul și opresc și pe oratori dela cuvânt.

Azi a sosit aici și deputatul Coriolan Brediceanu.

Domnișoare române osândite la închisoare.

Vă mai amintiți de cazul din Petromani, când cu prilejul unei serbări populare jandarmii au zmulș de pe costumul național al celor trei domnișoare române tricolorul românesc. Acum ni-se comunică din Petromani, că protopretorul Ciacovei a citat și condamnat pe cele trei domnișoare la câte-o zi închisoare (sau 20 de cor.) și 5 cor. amendă.

Apărătorul dr. Iuliu Coste a anunțat recurs.

Conspirație contra regelui Portugaliei.

Studentul de medicină Iose Vettenur, care a fost arestat, cu ocazia unei explodări a declarat, că el și alții au conspirat contra regelui Carlos al Portugaliei și au pregătit un atentat cu bombă. Toți complicii sunt republicani.

Concert, petreceri.

Corul »Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român« — secția meseriașilor aranjază sub dirigența învățătorului Nicolae Ștefu, în onoarea adunării generale a »Reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din dieceza Aradului, protopopiatele I—VII« Joi, în 29 August n. 1907 concert, teatru, joc în »Casa Națională« din Arad. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de

familie 3 cor., de persoană 1 cor. Scaunele sunt rezervate pentru dame. Pentru comitetul aranjator: Iustin Olar, prezident. George Turan, secretar. NB. Ofertele marinimoase sunt a se trimite la adresa dlui I. Olar, Arad, Szabadság-tér nr. 14.

Programa: 1. »Imnul Unitii« de C. Porumbescu, cor mixt. 2. »Șasară«, de I. Vidu, cor mixt. 3. »Herșcu Bocegiu«, monolog de V. Alexandri, predat de dl Vasile Ungurean. 4. »Otrava de hârciog«, comedie într'un act de Anton Pop, predată de d-șoara Emilia Adamovici (maistorița Crina) și dl Remus Muntean (ucenic de pantofar). 5. »De aici până la mândra«, cor mixt. 6. »Nuș parale«, cor mixt. 7. »Otravă femeiască«, comedie într'un act de N. Țintariu. Persoanele: Tiberiu Câmpian, redactor, dl Aurel Vașian; Lenuța, soția sa, d-șoara Livia Tanascu; Dr. Luncan, medic, dl Teodor Moga; Bran, servitor, dl Vasile Maniu. Joc.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut nr. 7 (Iulie) din revista »Vieța Românească« cu următorul cuprins: M. Sadoveanu, Insemnările lui Nicolai Manea. George Ranetti, Grădina mea (fabulă). Dr. A. Slătineanu, Un naturalist filosof. Gh. din Moldova, Poveste »Recenzii«, Conștiința (versuri). C. Hogaș, În munții Neamțului (spre Nichit). G. Munteanu-Rimnic, Note și schițe din Dobrogea. S. Fl. Marian, Urșitorile (din mitologia română). Gt. Vieța românească în Bucovina (Naționalitățile din Bucovina după statistica din 1900). S. Secula, Scrisori din Ardeal (O aniversare etc.). Leandru, Scrisori din Ardeal (Afacerea Vaida, etc.). Gh. Ranetti, Cronici Bucureștene. Izabela Sadoveanu-Evan, Cronica Științifică (Inrudirea omului cu maimuța, etc.). Dr. S. Irimescu, Cronică Medicală (Rezultatele obținute în spitalul de tuberculoși). I. O. Duca, Cronica externă (Alianța franco rusească). P. Nicanor & Co, Miscelanea. Recenzii: C. Rădulescu—Motru, »Din Psihologia Revoluționarului«. — G. I., Sofia Nădejde, »Părinți și copii«. — I. S., A. D. Xenopol, »Evoluția în Istorie«, »Neconștiința în Istorie«, Nicolae Dobrescu, »Contribuție la Istoria Bisericii Române în secolul XV-lea«. — T. D., M. P. Ciucă, »Despre acțiunea ipotermizării asupra unor infecțiuni experimentale«. — D. D., Dumitru N. Comșa, »Câteva mijloace economice pentru îmbunătățirea soartei țaranului«, Ministrul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor: »România, 1866 până 1906«, de G. K. Revista Revistelor: »Luceafărul«, »Junimea Literară«, »Convorbiri«, Revista Generală a Invățământului, »Școala«, Anuarul Institutului Pedagogic-Teologic, »Buletinul societății Geografice Române«, »Săptămâna: »Economia Națională«, »La Nouvelle Revue«, »Mercure de France«, »La Revue des Idées«, »Revue Générale des Sciences«, »Annales des Sciences«, »Annales des Sciences Naturelles«, »Nuova Autologie«, »Rivista d'Italia«, »Deutsche Revue«, »Sozialistische Monatshefte«, »Contemporary Review«, »North American Review«, »Review of Reviews«. Mișcarea intelectuală în străinătate.

Poșta Administrației.

Ioan Moroică. Bobda. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1907.

Ioan Abrudean. Mânereu. Am primit 3 cor. ca abonament până 1 Ian. 1908.

Alex. Henzel. Roșia. Am primit 19 cor. ca abon. până 1 Ianuarie 1908.

Petru Herdelan, tinăr. Somosches. Am primit 4 cor. ca abon. pe 1907.

Dimitrie Vanc lui Mitru. Cuvin. Am primit 2 cor. abonament până la 1 Ian. 1908.

Pavel Ioan. Verșeș. Am primit 7 cor. ca abon. până 1 Oct. 1907.

Pavel Căprariu Gura-văi. Am primit 5 cor. abonament. Mai aveți restanță de 22 cor.

Economie.

E de vânzare la Dimitrie Pădureanu, din Csicsér Nr. 173 u. p. Glogovác o jiradă de fân. Jirada e 6 m. lung, 3. m. înalt și 2 m. larg. Cumpărătorii să se adreseze la el.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichit.

2 eventual 3 copii

de școală pot avea întreținere și locuință la o bună familie românească în apropierea bisericii catedrale din Arad.

Cei interesați pot primi informațiuni dela administrațiunea acestui ziar.

De închiriat

se află un atelier pentru pregătirea de haine bărbătești în comuna Tinca (Tenke, comit. Bihor) cel mai frumos loc, cu judecătoria cercuală, cu o împrejurime mare. Taxa de închiriere 280 floreni, pe un an. Pentru informațiuni a se adresa la

Schwimmer Ignác,
Nagyszalonta.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării V. Consist. Nr. 4208/907, prin aceasta se descrie licitațiune minuendă pentru edificarea școlai a doua confes. rom. din Zarand (comit. Arad), cu termen pe ziua de 6/19 August a. c. (în sărbătoarea Schimbarea la față a Domnului) la orele 2 p. m., în sfânta biserică. Prețul de exclamare 13661 cor. 98 fil. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de exclamare.

Intreprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant, în care va avea mai multă încredere.

Planul, precum și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Contractul încheiat pentru intreprinzători va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Ven. Consistor.

Zarand, la 22 Iulie 1907.

Comitetul parohial.

AVIZ.

Pe lângă condițiuni foarte favorabile se primește 1 sau 2 băieți în prăvălia mea.

Manó Fritz, Pecica-română.

Un commis

harnic manufacturist, cu praxă mai îndelungată, află imediat aplicare sub condițiuni favorabile, la firma

Ioan Comșa & Fiu, Seliște.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1906.		ACTIV		1907.	
29 Iulie				21 Iulie	28 Iulie
102251086	{ 72361086	Reserva metalică Aur . . .	78371736	112064776	111349236
1375807	{ 29890000	„ Trate Aur . . .	32977500	1454182	1283377
59305417		Argint și diverse monete . . .		70273496	77380372
29244950		Portofoliu Român și Străin . . .		33266964	33373894
11999924	{ *) Impr. contra ef. publice . . .	10243750		11999924	11999924
14801390	„ „ „ „ în cont curent	23130144		15806084	15806084
2908324	Fonduri publice . . .			3253121	3253121
5767346	Efectele fondului de rezervă . . .			5893152	5893152
603578	„ „ „ amortisarea imob. și material			637863	638002
249192	Imobili . . .			184863	190231
96021825	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .			109049274	109688374
11561300	Cheltueli de Administrațiune . . .			—	—
25246433	Deposite libere . . .			24311198	18474022
361336872	„ „ & provizoriu . . .			24107680	26022477
12000000	Compturi curinți . . .			412302577	415352266
21373442	Copmturi de valori . . .			—	—
3222588				412302577	415352266
226816620	PASIV				
1646498	Capital . . .			12000000	12000000
255899	Fond de rezervă . . .			23051453	23051453
96021825	Fondul amortisării imobilelor și material . . .			3473646	3473646
—	Bilete de Bancă în circulațiune . . .			262438000	264772460
—	Profituri și perderi . . .			2077070	2077070
361336872	Dobânzi și beneficii diverse . . .			213134	289263
	Deposite de retras . . .			109049274	109688374
	„ „ „ & provizoriu . . .			—	—
	Compturi curinți . . .			—	—
				412302577	415252266

Scomptul 5%. *) Dobânda 5%

Licitațiune minuendă.

Pentru renovarea și adoptarea caselor fondului protopresb. și a edificiului școlai tractuale din Halmaj, pe baza planului și proiectului de spese aprobate de ven. consistor diecezan cu Nr. 4351/1907, cu prețul de exclamare peste tot în suma de 2925 cor. 40 fil. se va ținea licitațiune minuendă (verbală) în Halmaj (Nagy-halmagy) la 14/27 Aug. a. c. în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul exclamării, în numerar ori hârtii de valoare acceptabile la epitropia protopresb.

Planul și proiectul de spese se pot vedea în orele oficioase în cancelaria protopresbiterală.

Licitanții nu pot pretinde diurne viatic sau spese de călătorie pentru participare.

Halmaj, la 16 August n. 1907.

Cornel Lazar,
protopop.

Nicolae Robu,
I epitrop ppresb.

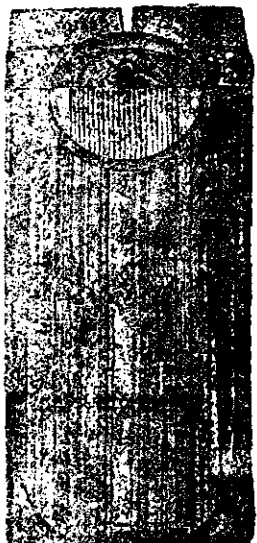
„Legea școlară“.

În tipografia diecezană din Arad s'a pus sub tipar: »Legea școlară« referitoare la relațiunile de drept ale școlaelor pop. elem. nesușținute de stat și la competențele învățătorilor comunali și confesionali, precum și îndrumarea ministrului de culte și instrucțiune publică referitoare la aplicarea și executarea acestei legi.

Această lege și îndrumare apare tradusă în limba română în un limbagiu fluent și curat. Fiecare ș. din îndrumare e urmat de explicările necesarii astfel, încât în modul cel mai clar se explică întreaga lege și îndrumare.

Cartea apare în timpul cel mai scurt posibil. Prețul unui exemplar 2 cor., + 10 fil. porto.

Considerând că se tipărește numai un număr restrâns de exemplare, e de dorit ca comanda să se facă numai decât și anume cu trimiterea banilor înainte la adresa: »Tipografia diecezană în Arad«.

FONDAT IN
ANUL 1860.

MÜNZEL ARAD.

TELEFON DE
STAT NR. 213.

Magazin de rufării și pălării. ☉ Furn'sorul corpului ofițeresc a regimentului 33.

Țin în asortiment foarte bogat de diferite rufării, albituri pentru studenți în internate, institute militare ori case particulare și se pot cumpăra la mine în prețuri și condițiuni foarte avantajoase.

Magazinul meu este în cercuri largi recunoscut prin solidaritatea articolelor și ieftinătatea prețurilor lor.

În galantarele noastre sunt totdeauna expuse lucruri nouă.

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. . . . . Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4 $\frac{1}{2}$ % , după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală, și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite ipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Diracțiunea institutului.

CORNEL N. DEMETER

FARMACIST ÎN SZÁSZVÁROS.

PREPARATE ECONOMICE.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia, lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun, — chiar și în timp de iarnă — pe când alteam nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii suferă mult de mănăcările păduchilor, prin care mănăcările sunt reținute în îngrășarea și dezvoltarea lor, — ba chiar slăbindu-și, astfel în cât în loc de a li să ridica prețul, chiar perd din valoare. De-aceia fiecare econom să întrebuințeze această unsoare, căreia îi e prețul 20 și 40 fileri. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la oameni să întrebuințeze cu efect sigur. Are favorul că nu murdărește ca alte unsori pentru păduchi.

Extracte pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și altor beuturi. Cine voiește a-și prepara rum, liqueruri și alte beuturi foarte bune și ieftine să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare beătură.

Rum de beut	Rachiu de drojdie	Extracte de liquer Al-
Rum fin pentru thee	Beătură dulce de vișine	lasch
Șlivoviță: 4 deci spirt	Beătură amaricanta de	Liquer de Pere
curat, 6 deci apă și de	Alpi	Liquer de Cireșe
40 fil. extract de șli-	Rachiu de bucate	Liquer de Marasquino
voviță	Rachiu de prune	Liquer de Vanille

Thee foarte fină! Pachet cu 20 fil., 1 cor. și 2 cor. Kilogramul cu 8, 10 și 20 coroane.

ADRESA cumpărătorului să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comuna, nrul casei, poșta ultimă și comitatul.

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar.	1.200,000— Cor.	Depuneri spre fructificare	6.000,000— Cor.
Fond de rezervă	900,000— Cor.	Circulațiunea anuală	150.000,000— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termin de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.